ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди

№ БД5230200-4.01.
2018 йил "18" 08

Олий ва ўрта махсус таъ
вазирлиги

2018 йил "25" 08

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МЕНЕЖМЕНТИ

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	**200000 –**	Ижтимоий соҳа, иқтисод ва ҳуқуқ
Таълим соҳаси:	**230000 –**	Иқтисод
Таълим йўналиши:	**5230200 –**	Менежмент (тармоқлар ва соҳалар бўйича)

Тошкент – 2018

I. Ўкув фанининг долзарблиги ва олий касбий таълимдаги ўрни

Ўзбекистонда бозор иктисодиётини шакллантиришдан асосий мақсад – ижтимоий йўналтирилган иктисодиётни самарали бошкариш тизимини шакллантириш асосида ишлаб чикаришни истеъмолчи хохиш –ҳаваси томон буриш, фукароларнинг иктисодий эркинлигини таъминлаган холда мехнатсеварликни, ижодкорликни, ташаббускорликни, юкори унумликни рағбатлантириш учун объектив шароит яратишдан иборатдир. Бозор тизими бир томондан – мехнат, моддий ва молиявий ресурслардан самарали фойдаланишга имкон яратса, бошка томондан – ишлаб чикаришнинг мослашувчанлигини, иктисодий фаолиятга илмий – техника кашфиёти ютукларини доимо қўллаб боришни талаб этади.

Иктисодиётни модернизациялаш шароитида корхоналарни, тармокларни, фирмаларни самарали бошкариш муҳим вазифалардан бири бўлиб колмокда. Ишлаб чикариш самарадорлигини ошириш учун хозирги менежерлардан юкори махорат ва менежмент фани бўйича чукур назарий билимга эга бўлишни талаб килмокда. Бу эса бошкарувчи ходимлари мутахассислиги бўйича билимини оширишга ва ишлаб чикариш менежменти сохасида амалий кўникмаларга эга бўлишини такозо этади.

Шу муносабат билан талабаларнинг келгуси фаолиятида самарали, натижали иш олиб боришларида хамда ижодий ёндашишларини тарбиялашда ишлаб чикариш менежмент фанини пухта ўрганиш улар олдида турган асосий вазифаларидан биридир.

Ана шу масалалар бўйича хакикий ахволни атрофлича ўрганишимиз, хозирги вактда мутахассислар тайёрланаётган хар кайси ихтисосликнинг реал хаёт талабларига кай даражада жавоб бериши, унга нафакат бугунги, балки якин истикболда кандай эхтиёж борлигини хар томонлама чукур аниклашимиз лозим.

II. Ўкув фанининг максади ва вазифаси

"Ишлаб чикариш менежменти" фани талабаларга замонавий ишлаб чикариш тўгрисида маълумот ва тушунча бериш, ишлаб чикариш турлари, тузилиши, ишлаб чикариш кўлами, ишлаб чикариш бошкарувини такомиллаштириш соҳасидаги илмий тадкикотлар билан таништириш ва йўналиш профилига мос билим, кўникма ва малака шакллантиришдир.

Фан бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига куйидаги талаблар қўйилади. ***Талаба:***

• Ишлаб чикариш менежментининг назарий ва амалий асослари, бозор иктисодиётининг конунлари ва тамойилларини, хорижий мамлакатлар тажрибасини, бозор иктисодиёти шароитида менежментнинг методологик асосларини ***билиши керак;***

• Ишлаб чикариш жараёнини танлаш ва лойиҳалаш, харидоргир махсулот турларини ва микдорини аниклаш, ишлаб чикариш сарф харажатлари

Фан бўйича курс иши. Фан бўйича курс иши ўкув режада режалаштирилмаган.

VI. Асосий ва кўшимча ўкув адабиётлар хамда ахборот манбаалари

Асосий адабиётлар

1. F. Robert Jacobs, William L. Berry, D. Clay Whybark, Thomas E. Vollmann Manufacturing Planning and Control for Supply Chain Management. 12 th edition. 2011 by Pearson Education, Inc.p. 544.

2. Нуримбетов Р.И., Ахмедов С.И. Ишлаб чикариш менежменти: Ўкув кўлланма. –Т.: Талкин, 2008. - 111 б.

3. И.И.Малюк, А.М.Немчен. Производственный менеджмент: учебное пособие. -СПб.: Питер, 2010. – 288 с.

4. Волгин В.В. Производственный менеджмент. Практическое пособие. - М.: Дашков и К, 2005. - 520 с.

5. Фатхутдинов Р.А. Производственный менеджмент. Учебник. -СПб.: Питер, 2008. - 496с.

6. Умарходжаева М.Г., Яхьяева И.К. Ишлаб чикариш менежменти: ўкув-услубий мажмуа. -Т.: ТДИУ, 2018. -325 б.

Кўшимча адабиётлар

7.Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг кўшма мажлисидаги нутк. – Т.: Ўзбекистон, 2016. - 56 б.

8.Мирзиёев Ш.М. Танкидий тахлил, катъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – хар бир рахбар фаолиятининг кундалик коидаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда иктимоий-иктисодий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иктисодий дастурнинг энг мухим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Махкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза, 2017 йил 14 январь. – Т.: Ўзбекистон, 2017. – 104 б.

9.Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Харакатлар стратегияси тўғрисида»ги Фармони. «Халк сўзи».2017 йил 8 февраль

10.Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халкимиз билан бирга курамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017. – 488 б.

11.Шавкат Мирзиёевнинг Олий мажлисга Мурожаатномаси 2017 йил 22 декабрь

12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 22 январдаги "2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Харакатлар стратегиясини "Фаол тадбиркорлик, инновацион гоялар ва технологияларни кўллаб-кувватлаш йили"да амалга оширишга оид Давлат дастури тўғрисида"ги ПФ 5308-сонли Фармони

Ресурс таъминоти стратегиясининг асослари. Товар ишлаб чикаришнинг ресурс сиғими кўрсаткичлари тизими. Ишлаб чикаришда махсулот ресурс сиғими кўрсаткичлари. Ташкилот фаолияти самарадорлиги кўрсаткичлари. Ресурслардан фойдаланиш самарадорлиги тахлили. Ресурс таъминотини бошкаришда логистика функциялари.

5-мавзу. Ишлаб чикаришни ташкил килиш асослари

Ташкилий тузилмалар. Ишлаб чикариш жараёнларини кўлланилари. Маълум худудларда ишлаб чикариш жараёнларини ташкил килиш. Ишлаб чикариш меъёрларини ташкил килиш. Ишлаб чикаришни ташкилиш намуналарининг тавсифи.

3-Модул. Инновацион фаолият самарадорлиги

6-мавзу. Ишлаб чикариш корхонасининг инновацион фаолияти асослари

Янгиликлар, инновацияларнинг мохияти, таснифи ва кодлаштириш. ИТТКИни ташкил килиш. Ишлаб чикаришнинг ташкилий-техник асосини тахлил килиш ва башоратлаш. Янгиликлар ва инновациялар элини шакллантириш. Ишлаб чикаришнинг ташкилий-технологик тайёрлиги. Инновацияон фаолият самарадорлиги.

7-мавзу. Ишлаб чикариш корхоналарида махсулот сифатини бошкариш

Махсулот сифат кўрсаткичларининг мохияти ва тизими. Махсулот сифатини бошкаришнинг махаллий тажрибаси. Махсулот сифатини бошкаришнинг хорижий тажрибаси. Сифатни умумий бошкариш концепциясини тахлил килиш. Сифатнинг халкаро тизими: ИСО 9000 стандартлари. Махсулот сифатини оширишнинг воситалари. Махсулот сифатини назорат килишни ташкил килиш. Махсулот ва сифатимини сертификатлаш.

8-мавзу. Ишлаб чикариш корхонасининг рационал ташкилий структурасини шакллантириш

Ишлаб чикариш турлари. Ишлаб чикариш турлари. Ишлаб чикаришни ташкил этишнинг боскичлар. Асосий ишлаб чикаришни ташкил килиш вазифалари ва услублари. Поток чизиғи ва унинг элементлари. Ишлаб чикаришни ташкилий-технологик тайёрлаш.

9-мавзу. Ишлаб чикариш харажатларини бошкариш

Ишлаб чикаришда харажатлар турлари. Харажатларнинг туркумлари. Махсулот ишлаб чикариш таннархини хосил килувчи харажатларни ташкил. Фойда ва уни максималлаштириш. Рентабеллик ва уни ошириш йўллари. Махсулот таннархини пасайтиришнинг манбалари ва омиллари.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2018 йил "25" 08 даги "744"-сонли буйруғининг 6-иловаси билан фан дастури рўйхати тасдиқланган.

Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 2018 йил "18 08" даги "4" -сонли баённомаси билан маъқулланган.

Фан дастури Тошкент давлат иқтисодиёт университетида ишлаб чиқилди.

Тузувчилар:

М.Г. Умарходжаева – ТДИУ, Менежмент кафедраси доценти, иқтисод фанлари номзоди.

И.К. Яхьяева – ТДИУ, Менежмент кафедраси катта ўқитувчиси.

Тақризчилар:

А.Т. Шермухамедов – Г.Плеханов номли Россия иқтисодиёт университети Тошкент филиали профессори, физика-математика фанлари доктори *(турдош ОТМ)*;

С.Н.Юлдашев – ТТЕСИ, "Менежмент" кафедраси доценти, иқтисод фанлари номзоди *(турдош ОТМ)*.

Фан дастури Тошкент давлат иқтисодиёт университети Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2018 йил "28" 06 даги "12" -сонли баённома).

хисоблаш, захира материалларини аниклаш, ҳи лаш, режалаштириш самарадорлигини ошириш тўғрисида *кўникмаларга эга бўлиши;*

Фан техника тараккиёти ютукларига хозиржавоблик билан ўзлаштира олиши, ишлаб чикариш менежментини ташкил килиш, товар сиёсатини танлаш, шакллантириш ва юритиш, бозор механизми элеметларини аниклаш ва уларни тахлил килиш, ишлаб чикаришга тааълукли амалий ўйинларни ўтказиш *малакаларга эга бўлиши керак.*

III. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари)

1-Модул. Ишлаб чикариш менежменти тизими

1-мавзу. "Ишлаб чиқариш менежменти" курсининг мазмуни, мақсади ва вазифалари

Ишлаб чикариш менежменти тушунчаси. Ишлаб чикариш менежментининг ривожланиш тарихи. Ишлаб чикариш менежменти тизими тушунчаси.

Ишлаб чикариш ишлаб чикариш тизимида "кириш"дан то "чикишга"кадар самарали бошкарув, яъни харажатларни минималлаштириш ва фойдани максималаштиришга эришишнинг асосий йўналишлари.

2-мавзу. Ташкилотни бошкариш тизимининг тузилиши ва мазмуни

Ташкилотни бошкариш тизими тузилмаси. Ташкилотни бошкариш тизимини ташки ва ички мухит. Ташкилотни бошкариш тизимининг илмий асосланганлиги. Ташкилотни бошкариш тизимининг максадли тизимчалари. Ташкилотни бошкариш тизимининг бошкариладиган ва бошкарадиган тизимчалари. Бошкарув функцияларининг мохияти ва таснифи. Ташкилотни бошкариш тизими сифат даражасини бахолаш.

3-мавзу. Ишлаб чикаришни режалаштириш

Режалаштириш жараёнларини мохияти ва тамойиллари. Режалар сифатига талаблар. Режалаштириш бўйича ишларни ташкил килиш. Стратегик маркетинг режалаштириш растаси сифатида ташкилотини бозор стратегиясини шакллантириш. Ташкилотнинг стратегик режаларни ишлаб чикаришни мазмуни ва тартиби. Стратегик режалаштиришда SWOT тахлил. Ишлаб чикариш менежментида портфель тахлили Бостон Консалтинг Групп (БКГ) – матрицаси ташкилот бизнес режаси мазмуни.

Тезкор календар режалаштиришнинг хусусиятлари. Ягона ишлаб чикаришда тезкор режалаштириш асослари. Серияли ва оммавий ишлаб чикаришда тезкор режалаштиришнинг асослари.

2-Модул. Ресурс таъминоти стратегияси

4-мавзу. Ишлаб чикариш корхоналарида ресурсларни бошкариш

13.Мескон М.Х. и др. Основы менеджмента.- М.: ООО «Ильямс», 2008.- 672 с.

14. Глухов В.В. Менеджмент: Учебник. – СПб.: Питер, 2009. .

Интернет сайтлари

15. www.gov.uz – Ўзбекистон Республикаси хукумат портали.

16. www.lex.uz – Ўзбекистон Республикаси Қонун катлари маълумотлари миллий базаси.

17. www.ifmr.uz

18.www.Lex.uz

19.www.ziyonet.uz

20. www.managment.ru

21.http://grad-schools.usnews.rankingsandreviews.com / best-gradschools / top-humanities-schools/economics-rankings

22. www.ereport.ru - Обзорная информация по мировой экономи

23. www.stplan.ru - экономика и управление

24. www.catback.ru - научные статьи и учебные материалы по экке

10-мавзу. Ишлаб чиқариш корхоналарида то... истеъмолчилари ва ташкилот хизматлари сервиси

Ишлаб чиқаришда сервис хизматининг моҳияти ва кўринишлари. Сервис хизматининг мезонлари. Товар истеъмолчиларининг сервис хизматини сифатини баҳолаш. Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш Ўзбекистон Республикаси истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш конуни.

11-мавзу. Ишлаб чиқариш корхоналарида жамоани шакллантириш асослари ва меҳнат жараёнларини ташкил этиш

Ходимларни режалаштириш. Ишга кобилиятли жамоани яратишнинг маънавий-психологик жиҳатлари. Раҳбарга қўйиладиган талаблар. Раҳбар услубини танлаш. Персонални бошқариш тамойиллари. Персонални бошқариш услублари. Меҳнат жараёнларини ташкил қилиш.

12-мавзу. Ишлаб чиқариш корхоналарида иш ҳақини ташкил этиш ва меҳнатга ҳақ тўлаш тизими

Иш ҳақининг иқтисодий тавсифи. Иш ҳақининг ижтимоий-иқтисодий функциялари. Тариф тизими ва унинг асосий унсурлари. Меҳнатга ҳақ тўлаш тизимини тартибга солувчи меъёрий ҳужжатлар. Меҳнат ресурслари ва меҳнат ҳақи жамғармасидан фойдаланишни назорат қилиш.

IV. Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. "Ишлаб чиқариш менежменти" курсининг мазмуни, мақсади ва вазифалари
2. Ташкилотни бошқариш тизимининг тузилиши ва мазмуни
3. Ишлаб чиқаришни режалаштириш
4. Ишлаб чиқариш корхоналарида ресурсларни бошқариш
5. Ишлаб чиқаришни ташкил қилиш асослари
6. Ишлаб чиқариш корхонасининг инновацион фаолияти асослари
7. Ишлаб чиқариш корхоналарида маҳсулот сифатини бошқариш
8. Ишлаб чиқариш корхонасининг рационал ташкилий структурасини шакллантириш
9. Ишлаб чиқариш харажатларини бошқариш
10. Ишлаб чиқариш корхоналарида товар истеъмолчилари ва ташкилот хизматлари сервиси
11. Ишлаб чиқариш корхоналарида жамоани шакллантириш асослари ва меҳнат жараёнларини ташкил этиш
12. Ишлаб чиқариш корхоналарида иш ҳақини ташкил этиш ва меҳнатга ҳақ тўлаш тизими

Амалий машғулотлар мультимедиа қурулмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академ. гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилиши лозим.

Машғулотлар фаол ва интерфаол усуллар ёрдамида ўтилиши, ҳавишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадофик.

V. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзула

1. Ҳаракатлар стратегиясида ишлаб чиқариш соҳасини ривтириш йўналишлари
2. Ишлаб чиқариш корхоналарининг ижтимоий сиёсати ва кадрлар тизимига тадбиқ этиш механизми
3. Ш.Мирзиёевнинг 2015-2019 йиллар учун ишлаб ...ришни структуравий ислоҳотлар билан таъминлаш, модерн... ва диверсификациялаш бўйича чора-тадбирлар дастури асосида сектор корхоналарида маҳсулот рақобатбардошлигини оширишнинг кетинг таҳлили
4. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг "Т...корлик фаолиятининг жадал ривожланишни таъминлашга, хусусий м... хар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат...дан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони-4848. 05.10.2016 й.
5. Маҳсулотга бўлган талаб ва таклифнинг эконометрик модел...ш ва 5 йилга прогнозини амалга ошириш
6. Фирманинг истиқболдаги стратегик режасини ишлаб чиқ...хида олинган фирмалар мисолида, БСГ матрицаси асос қилиб олинсин)
7. Рақобат муҳитини таҳлил қилиш асосида фирманинг ис...даги ривожланишини прогнозлаш (алоҳида товарлар ва фирмалар мисоли.
8. Фирманинг ички ва ташқи бозордаги маркетинг стратегияс...ҳлил қилиш, келгусидаги ривожланишини аниқлаш (алоҳида товарлар, ...лар ёки фирмалар мисолида)
9. Фирманинг маҳсулот ассортиментини ривожлантириш бўйича...ни амалга ошириш ва ривожланиш стратегиясини ишлаб чиқиш ҳида фирмалар ва ABC таҳлили асосида)
10. Ишлаб чиқариш корхонасининг стратегик мак...ини шакллантириш
11. Тўқимачилик корхоналарида сифат менежменти тизими...лаб чиқиш ва жорий этишга ёндашувлар
12. Ишлаб чиқариш корхоналарида инновацион фаолиятни ташкил ва рағбатлантириш
13. Ишлаб чиқариш корхоналарида инновацион ф...ни рағбатлантиришнинг хорижий тажрибаси
14. Ишлаб чиқариш корхоналарида бошқарув тизимини такомил...иш орқали самарадорликни ошириш йўллари
15. "Тежамкор ишлаб чиқаришни жорий қилиш" тизимидан фойда...